

Sjuksköterskors Upplevelse av att Jobba med IT-system: Sammanfattning

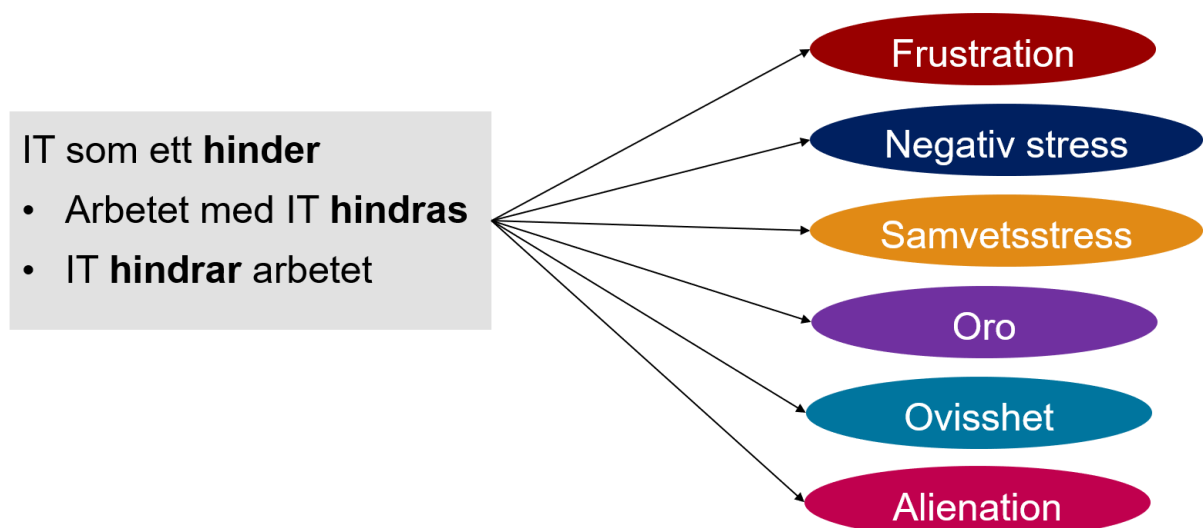
- [Bakgrund](#)
- [Resultat](#)
 - [Negativa upplevelser](#)
 - [Positiva upplevelser](#)
- [Implikationer](#)
- [Kvarstående frågor](#)
- [Om du vill läsa mer](#)

Bakgrund

IT-system har blivit en stor del av sjuksköterskors arbetsliv. Vad innebär det för dem? Vilka tankar och känslor bidrar IT-användning till i sjuksköterskors dagliga arbete? För att undersöka det genomförde vi fokusgrupper och intervjuer med 15 sjuksköterskor på Akademiska Sjukhuset i Uppsala. Vi bad dem att berätta för oss om olika positiva och negativa upplevelser de hade haft med IT på jobbet. Här sammanfattar vi våra resultat. Studien finansierades av FORTE genom projektet Digitalisering av Sjuksköterskors Arbetsmiljö (DISA - 2016-07153).

Resultat

Negativa upplevelser

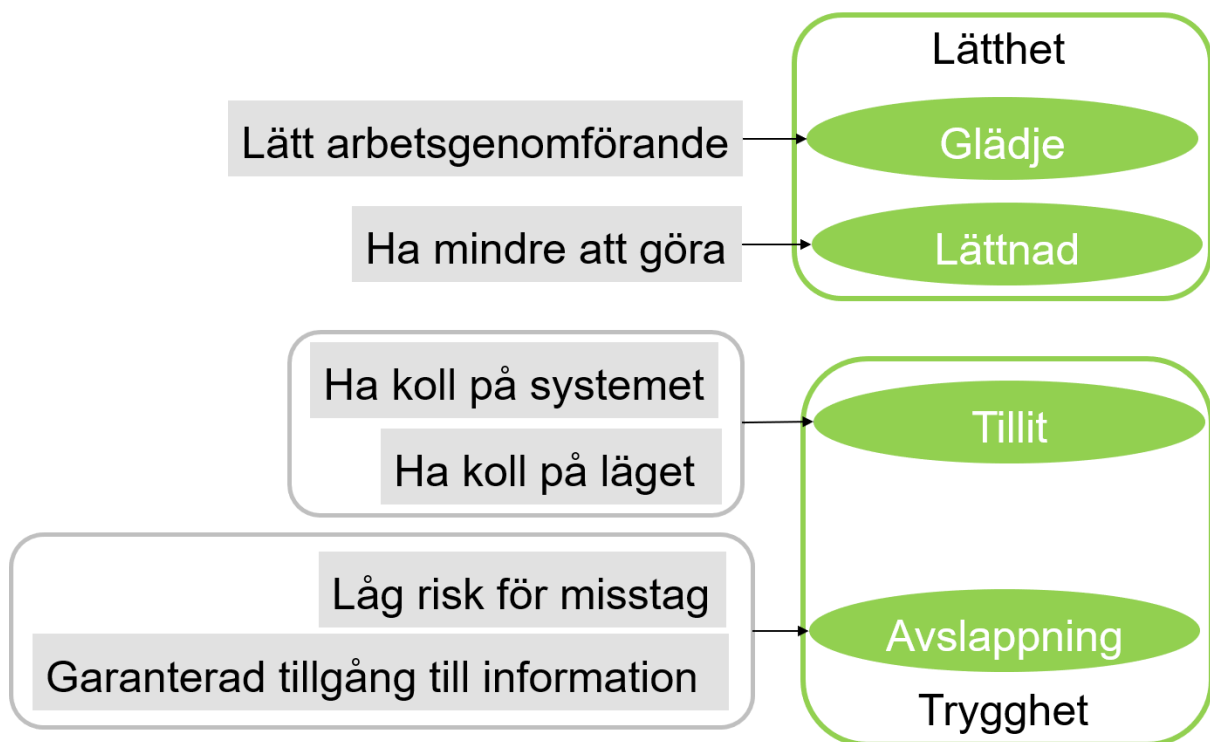
De negativa upplevelser som de deltagande sjuksköterskorna rapporterade handlade om att hindras av IT. Det kunde vara att:

- Man fick anstränga sig onödigt mycket mentalt för att genomföra en uppgift

- Man fick utföra onödigt merarbete (som till exempel lösa IT-strul eller dokumentera dubbelt) för att klara en uppgift
- Man misslyckades med en uppgift (det önskade resultatet uteblev)
- Det gick inte att genomföra någon uppgift (man fick vänta innan man kunde utföra uppgiften eller fick inte göra uppgiften alls)

Dessa hinder bidrog till känslor som frustration, negativ stress, samvetsstress (skuld över att inte ha utfört sina uppgifter på bästa sättet eller inom den optimala tidsramen), oro, ovisshet ("vad är det som händer nu då?", "hur kan jag göra det?"), samt alienation ("ingen tänker på oss!") i sjuksköterskors vardag.

Positiva upplevelser

De positiva upplevelser som deltagarna upplevde handlade om lätthet och trygghet. En känsla av lätthet (glädje eller lättnad) uppstod när det kändes smidigt att utföra någon uppgift och när man insåg ha mindre att göra (t.ex. behövde ringa färre telefonsamtal eller dokumentera mindre). Trygghet uppstod när man kände att man hade bra koll på systemet och/eller läget (tillit till den egen förmåga att sköta sina uppgifter på ett bra sätt) samt när man insåg att risken för misstag var låg och att tillgången till information var säkrad. Då uppstod en känsla av att man kunde luta sig tillbaka lite grann, och att systemet var som en säkerhetsnät (avslappning).

Implikationer

Genom våra resultat ser vi vilka situationer som bör undvikas och vilka främjas för att skapa en bra digital arbetsmiljö där sjuksköterskor upplever många positiva känslor (av glädje,

lättnad, tillit, avslappning) och få negativa känslor (av frustration, negativ stress, samvetsstress, oro, ovisshet, alienation) i samband med IT-användning.

Vad behöver vi undvika? Onödiga klick och arbetsuppgifter (t.ex. dubbeldokumentation) bör undvikas så gott det går. Att minska antalet system som används samtidigt kan vara ett sätt att lyckas med det målet (genom ökad integration/kommunikation mellan olika systemdelar). Det gäller att sänka den kognitiva belastningen som uppstår när fler system som fungerar på olika sätt användas. Att sänka antalet lösenord är en annan faktor som kan bidra till att minska denna kognitiv belastning. Dessutom måste ovisshet och förvirring kring systemens användning (t.ex., var ska vad dokumenteras?) och funktionalitet (t.ex., varför reagerar systemet på det sättet?) motverkas. Där kan utbildning hjälpa till - men den måste vara i en form som passar sjuksköterskor (se nedan).

Vad behöver vi främja? Utbildning som stödjer utvecklingen av enade arbetsrutiner inom avdelningar samt samarbete och ömsesidig förståelse/överseende mellan yrkesroller (läkare, sjuksköterskor och undersköterskor) behöver främjas. Utbildningen måste anpassas till sjuksköterskors verksamhet för att upplevas som relevant och vara effektiv; den bör också lära om hur systemen är byggda. Kollegialt stöd är en utbildningsform som uppskattas mycket och som bör stödjas och främjas. Viktigt är dock även att man jobbar mot en stabil och "förenad" teknisk infrastruktur med så få system som möjligt och även system som kommunicerar med varandra så att sjuksköterskor inte behöver dokumentera samma sak i flera system eller på flera ställen. Vad gäller utformningen av systemen så är möjligheten för användare att skraddarsy navigeringsmenyer viktig. Den underlättar tillgången till information och därmed även arbetet. Slutligen bör förstås en löpande, dubbelsidig kommunikation mellan IT-förvaltare och sjuksköterskor främjas.

Kvarstående frågor

- Eftersom vår studie genomfördes på ett enda sjukhus är en viktig fråga:
 - Hur känner andra sjuksköterskor i andra svenska sjukhus?
 - Vilka positiva och negativa känslor upplever de på grund av IT-användning?
- Den möjliga kopplingen mellan IT-relaterade känslor och välmående på jobbet bör också undersökas vidare:
 - Till vilken mån bidrar IT-relaterade känslor till arbetsrelaterad utbrändhet och arbetsengagemang?

Om du vill läsa mer om ämnet

Salminen-Karlsson (2021). **IT-system i sjuksköterskors arbetsmiljö. Att tänka på vid upphandling och införande.** Teknisk rapport. Uppsala Universitet.
<https://www.it.uu.se/research/publications/reports/2021-004/>

Salminen-Karlsson, M., Golay, D. & Cajander, Å. (2020). **Den digitala arbetsmiljön inom hälso- och sjukvården.** In: Göran Petersson, Martin Rydmark och Anders Thurin, (Ed.), **Medicinsk informatik.** Liber. <https://go.exlibris.link/76MQ5zWH>

- ❖ Denna bokkapitel sammanfattas kort i detta blogginlägg:
<https://www.htogroup.org/2020/11/23/vad-behover-varpersonalen-veta-om-digital-ar-betsmiljo/>